

MUISTIO
20.1.2012

TEM/1584/00.03.01.02/2011

EPOELY/661/02.00.00/2011

STRATEGISEN TULOSSOPIMUKSEN HYVÄKSYMINEEN

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Hyväksymme Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen strategisen tulossopimuksen vuosille 2012–2015. Sopimus muodostuu tästä allekirjoitetusta muistiosta ja oheisista asiakirjoista:

- ELY-keskuksen strateginen tulossopimus vuosille 2012–2015, sopimuslomake (liite 1) ja
- ELY-keskuksen strategiset tavoiteindikaattorit vuoteen 2015 (liite 2).

ELY-keskus valitsee ja toteuttaa strategisia tavoitteita tukevat kehittämiss Hankkeet ja -toimenpiteet toimivaltansa ja myönnettävien määrärahojen puitteissa.

Käytettävissä olevien resurssien oikealla kohdentamisella ELY-keskus varmistaa laissa keskukselle määrättyjen perustehtävien hoitamisen siten, että asiakkaiden yhdenvertaiset palvelutarpeet, yleinen etu ja asioiden edellyttämä riippumaton käsittely turvataan.

Lisäksi liitteinä ovat ELY-keskuksen esitys substanssimäärärahoista tai -valtuuksista vuosille 2012–2015 (liite 3) sekä vahvistettu ELY-keskusten ja niiden alaisten TE-toimistojen toimintamenoja koskeva määrärahajako vuodelle 2012 (liite 4).

Heikki Aurasmaa
Osastopäällikkö
Ylijohtaja

Antti-Jussi Oikarinen
Ylijohtaja

Marja-Riitta Pihlman
Teollisuusneuvos

Aulis Rantala
Johtaja

Anders Östergård
Johtaja

LIITTEET

- strateginen tulossopimuslomake
- strategiset tavoiteindikaattorit vuoteen 2015
- ELY-keskuksen esitys substanssimäärärahoista tai -valtuuksista vuodelle 2012 sekä kehyksistä vuosille 2013-2015
- ELY-keskusten ja TE-toimistojen toimintamenojen määrärahajako 2012

ETELÄ-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN STRATEGINEN TULOSSOPIMUS 2012-2015

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toiminta-ajatus:

Etelä-Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus edistää alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä kolmen maakunnan Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueilla. Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri- vastuualue toimii ainoastaan Etelä-Pohjanmaan alueella.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen visio:

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on vuonna 2015 asiakas- ja kansalaislähtöisesti toimiva, osaava ja luotettava alueellinen kehittäjä- ja palveluorganisaatio, joka tuntee toimintaympäristönsä haasteet ja mahdollisuudet. ELY-keskus tuottaa asiakkailleen lisäarvoa ja on sidosryhmien arvostama luotettava kumppani. ELY-keskus on ammatitaitoisesti johdettu, osaava ja tehokas toimija sekä hyvä työnantaja, jonka osaava henkilöstö voi hyvin.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen arvot:

Asiakaslähtöisyys
Osaaminen
Yhteistyö
Avoimuus

ELY-KESKUKSEN STRATEGISET PAINOTUKSET

ELY-keskuksen kolmea pohjalaismaakuntaa leimaa vahva yrittäjyys. Yrittäjyyslähtöinen näkökulma heijastuu kehittämistoiminnassa sekä seuraavissa yhteisissä painotuksissa.

- Kestävä ja kilpailukykyinen elintarviketalous
 - Energia-alan hyvät toimintaedellytykset
 - Muutosvalmiit ja kansainvälistyvät työmarkkinat
 - Kestävä ja vetovoimainen yhdyskuntarakenne ja toimiva liikennejärjestelmä
 - Luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen ja vesien tilan parantaminen
- TEM: Vastaa toimialueen maakuntien maakuntaohjelmien painotuksia

1. ELY-keskuksen johdon katsaus strategiakauteen 2010 – 2011

Edellisen suunnittelukauden peruskysymyksenä oli 2008 alkaneen taluskriisin negatiivisten aluevaikutusten minimointi. Yksi tärkeimmistä tavoitteista oli auttaa yrityksiä ja muuta elinkeinoelämää selviämään taantumasta aiheuttamista haasteista.

Vuoden 2010 aikana tapahtui käänne, jonka myötä elinkeinoelämän tulevaisuuden näkymät kirkastuivat oleellisesti. On kuitenkin selvää, että 2000-luvun huippuvuosien tasoa ei ole saavutettu. Käänteestä huolimatta elinkeinoelämän varovaisuus on vääjäämättä heijastunut myös tulosindikaattoreihin ja erilaisten rahoitusinstrumenttien käyttöasteeseen.

Kuluvan vuoden kolmannen neljänneksen aikana näkymät ovat kuitenkin nopeasti synkentyneet, mikä asettaa haasteita myös käsillä olevalle suunnittelukaudelle. Vientivetoisen talouden näkökulmasta tilanne on haastava.

Työllisyystilanne on kohentunut melko nopeasti. Etelä-Pohjanmaalla työttömien työnhakijoiden määrän vähenemisvauhti on ollut suhteellisesti nopeinta koko maassa. Haasteita on edelleen paljon, mitä ilmentää erityisesti vaikeasti työllistettävien määrän kasvu ja työttömyysjaksojen pitkittyminen. Työvoimapolitiikan osalta asetettuihin päämääriin on kyetty vastaamaan kohtuullisen hyvin, vaikka useiden tavoitteiden saavuttaminen näyttää tässä vaiheessa vuotta hyvin haasteelliselta.

Aloittavien yritysten osalta starttirahojen kokonaiskysyntä on ollut normaalia heikompa. Myös muiden rahoitusinstrumenttien kautta tuettujen uusien yritysten määrä on jäämässä normaalia pienemmäksi. Toisaalta yritysten omistajanvaihdosten edistämisyössä saatiin hyviä tuloksia Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien kanssa toteutetun yhteishankkeen avulla. Tällä hetkellä tilanne on kuitenkin se, että omistajanvaihdoksiin liittyvää neuvontatyötä ei ole maakunnassa organisoitu. Omistajanvaihdosneuvonnan kehittämisessä riittää siis työtä myös tulevan strategiakauden aikana.

Erityyppisiä EU-osarahoitteisia tutkimushankkeita on saatu hyvin liikkeelle. Etelä-Pohjanmaalla tutkimus- ja kehittämisrahoituksen volyyymi on kuitenkin suhteellisen alhainen. Tulevaisuudessa tärkeiksi tunnistettuja kehittämispolkuja tarjoaa esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien innovaatiotoiminnan yhteistyöstrategia vuosille 2010–2016.

Hankkeiden osalta huolena ovat kuntiin kohdistuvat rakenteelliset ja taloudelliset paineet. Kuntien harkinta erityyppisten infra- ja kehittämis-hankkeiden rahoittamisessa saattaa lisääntyä lähivuosina.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma on keskeinen resurssi maaseudun elinvoimaisuuden lisäämisessä ja elinkeinojen edistämisessä. Ohjelman toteuttaminen on edennyt niin alue- kuin paikallistasollakin suunnitellusti. Maatalouden investointien lukumäärä on laskenut, mutta rahoitettavien hankkeiden kokoluokka oli aikaisempaa suurempi. Kehitys on linjassa valtakunnallisen trendin ja maatilojen rakennemuutoksen kanssa.

Maanteiden kunto on kyetty pitämään tavoitteen mukaisessa kunnossa ja siltojen vauriot saatiin jopa hieman laskemaan ensimmäistä kertaa vuosiin. Tienkäyttäjien tyytyväisyys talvella ja kesällä tehtyjen kyselyjen mukaan on pysynyt ennallaan ja jopa osin parantunut. Alemman asteisen tieverkon osalta tilanne on jatkuvasti heikentynyt. Liikennejärjestelmien kehittämisen vauhti alueella ei vastaa asiakkaiden odotuksia. Alueen kunnat ovat tiedostaneet, ettei perustienpidon investointirahalla heidän kiireellisiä tienparantamisesityksiään pystytä lähivuosina toteuttamaan. Tästä syystä kunnat ovat osallistuneet tai jopa kokonaan rahoittaneet liikenteen turvallisuutta parantavia tai tien palvelutasoa parantavia hankkeita.

Vesienhoidon suunnittelu on sujunut aikataulun mukaisesti sekä vesienhoidoalueen että ELY-keskuksen oman alueen toiminnan osalta. Toteuttamisen

tärkeänä osana ovat olleet kansalliset ja EU-osarahoitteiset kehittämishankkeet. Tulvariskialueita koskeva suunnittelu ja happamiin sulfaattimaihien liittyvät tehtävät ovat olleet tärkeä osa toimintaa.

Luonnonsuojelualueiden toteuttamisessa on tehty realistinen arvio työn loppuunsaattamisesta. Hyvin käyntiin lähteneen Metso-ohjelman toteutusta painotetaan vasta, kun vanhoja ohjelmia koskeva työ alkaa valmistua. Luonnonsuojelussa on ollut useita vaikuttavuutta ja vastuualueiden yhteistyötä tukevia projekteja, kuten rannikon meriprojektit (mm. VELMU).

Maakuntakaavojen laatiminen on toimialueella ollut vilkasta. Pohjanmaan kokonaismaakuntaa vahvistettiin ja Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan III-vaihekaava on vahvistettavana. Toimialueella on ollut vireillä useita tuulivoiman rakentamiseen liittyviä hankkeita, joihin liittyvien yleiskaavojen laadinta on käynnistynyt. Etelä-Pohjanmaalla laaditaan parhaillaan maakuntakaavaa taustoittavia selvityksiä.

Vuosien 2010–2011 toimintaa vaikuttivat voimakkaasti ELY-keskuksen toiminnan käynnistäminen, sekä Vaasassa että Seinäjoella toimitilojen imanlaatuongelmien vaatimat muutot, Keski-Pohjanmaan suuntautumiseen liittynyt epävarmuus sekä henkilöstön määrän vähentymisestä johtuneet tehtävien ja toimintojen uudelleen järjestelyt.

On selvää, että uusiin toimitiloihin ja väliaikaisiin väistötiloihin siirtyminen on synnyttänyt kustannuksia, joista osa on luonteeltaan ennakoimattomia. Kokonaistaloudellisesti tarkasteltuna vuodesta 2010 selvitettiin tydyttävästi, mutta kuluvan vuoden ennuste on tällä hetkellä hieman heikompi.

Keski-Pohjanmaan suuntautumisesta käyty kiista vaikeutti toiminnan suunnittelua vuoden 2010 elokuuhun saakka. Erityyppisiä toiminnan ja tuottavuuden kannalta merkittäviä toimenpiteitä on kuitenkin suunniteltu, joita on alettu viedä käytäntöön kuluneen vuoden aikana. Synergisten toimintatapojen kehittämässä riittää työsarkaa vielä tulevalle strategiakaudelle.

2. Toimintaympäristön kuvaus

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen suunnittelualueeseen kuuluvat seuraavat pohjalaismaakunnat: Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa ja Pohjanmaa. Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri – vastuualueen osalta näkökulman painopiste on Etelä-Pohjanmaan maakunnassa. Toimintaympäristökuvauksen rakenne myötäilee ELY-keskusten strategia-asiakirjan painopisteitä.

Pohjalaismaakuntien yhteenlaskettu pinta-ala on 38 650 neliökilometriä, josta vesipinta-ala on noin 12 440 neliökilometriä. Kuntien lukumäärä alueella on 43. Alueella oli Tilastokeskuksen mukaan noin 440 000 asukasta vuoden 2010 lopussa, joista 193 504 henkilöä asui Etelä-Pohjanmaalla, 177 946 Pohjanmaalla ja 68 321 Keski-Pohjanmaalla. Ruotsinkielisen väestön osuus alueella on noin 22 prosenttia.

ELY-keskuksen haasteena on tehokkaan verkostomaisen toimintamallin kehittäminen, joka huomioi toimialue- ja toimipaikkarakenteen sekä alueen kaksikielisyyden.

Alueiden elinvoimaisuus

Pohjalaismaakuntien väkiluku jatkaa Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan maltillista kasvuaan tulevana vuosikymmeninä. Väestörakenne on kuitenkin vinoutumassa nopeammin kuin maassa keskimäärin. Ikääntyneiden lukumäärä on voimakkaassa kasvussa, mikä johtaa väestöllisen huoltosuhteen selvään heikkenemiseen ja haastaa kuntien taloudellisen kestävyyn.

Maahanmuuton väestöllinen merkitys kasvaa väestörakenteen vinoutumisen ja maan sisäisen muuttoliikkeen tappiollisuuden vuoksi. Maahanmuuttajien määrä on selvässä kasvussa ja trendin arvioidaan kiihtyvän lähivuosina. Pohjanmaalla maahanmuuttajien osuus väestöstä oli 3,8 prosenttia vuonna 2010, eli selvästi maan keskimääräistä korkeampi. Etelä-Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla maahanmuuttajien määrä ja osuus väestöstä on selvästi alhaisempi, mutta aikavälillä 2006–2010 on tapahtunut merkittävää kasvua.

Maakuntien sisällä väestön keskittymiskehityksen ennakoidaan jatkuvan. Väestökasvu painottuu Pietarsaareen, Kokkolaan, Seinäjoelle ja Vaasaan. Myös keskuskaupunkien naapurikunnat saavat todennäköisimmin muuttovoittoa. Asukastiheyden lasku keskustaajamien ulkopuolella haastaa keksimään uusia tapoja järjestää yksityisiä ja julkisia palveluita. Toisaalta keskuskaupunkien voimakas kasvu tuo omat haasteensa. Kasvava väestö edellyttää tehokkuutta sekä maankäyttöpoliittikassa että kunnallisten peruspalveluiden järjestämisessä.

Saavutettavuuden kannalta tilanne pohjalaismaakunnissa on kohtuullisen hyvä. Rannikon satamat, yhdessä valtateiden, lentokenttien ja Suomen pääradan kanssa muodostavat kattavan väyläverkoston, joka tarjoaa potentiaalia ylimaakunnallisen ja kansainvälisen yhteistyön kehittämiseen. Maakuntakeskusten logistinen asema on paranemassa erityisesti rataverkolla tehtävien investointien seurauksena. Myös käynnistymässä olevien ohitustiehankkeiden (vt 8 Vaasassa ja vt 19 Seinäjoella) merkitys on suuri.

Tieverkon kehittämismäykymät ovat kuitenkin haasteelliset. Alati kehittyvä maankäyttö luo uusia tarpeita, joihin olemassa olevilla resursseilla ei kyetä vastaamaan. Erityisesti alemman asteisen tieverkon kunto on heikkenemässä. Uhkana on myös elinkeinoelämän tarpeita tukevien investointien ja työllisyyttä tukevien hankkeiden väheneminen, työmatkaliikenteen olosuhteiden heikkeneminen, sekä ongelmat puuhuollon turvaamisessa.

Tietoliikenteen osalta ongelmallista on tietoverkkojen palvelutason alueellisen vaihtelu. Erityisesti maaseudun elinvoimaisuuden näkökulmasta tehokkaiden tietoliikenneyhteyksien tarve on ilmeinen.

Alueellinen erilaistumiskehitys lisää myös liikennejärjestelmän kustannuksia ja vaikeuttaa kannattavan joukkoliikenteen kehittämistä. Joukkoliikenteen järjestäminen on edelleen vaikeutumassa, koska yhä useammat yhteydet ovat kannattamattomia. Joukkoliikenteen edellytysten heikentyessä henkilöautoliikenteen volyymit kasvavat tieverkolla.

Luonnonvarojen käytön kehittäminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää kyseisten näkökulmien tiiviimpää kytkemistä maankäytön suunnitteluun. Haasteena on kestävän käytön periaatteiden sisällyttäminen laajoihin sektoriarjajä ylläviin suunnittelukysymyksiin.

Monimuotoisuuden turvaamisessa on kehitetty luonnonsuojelualueverkostoa. Suojeluohjelmien toteuttamisessa haasteena on ollut tilusrakenteen sirpaleisuus, joka on hidastanut merkittävästi työn etenemistä. Vapaaehtoisuuteen perustuvassa Etelä-Suomen metsien suojeluohjelmassa vastaavia ongelmia ei ole ollut.

Pohjalaismaakuntien joet ja vähät järvet ovat pääosin välttävissä kunnossa. Lisäksi myös rannikko- ja pohjaviesien hyvä tila on uhattuna. Vesistöjen tilan parantaminen on kattava toimintakokonaisuus, jota toimeenpannaan vesipuite- ja merstrategiadirektiivien mukaisesti. Vesistöjen tilan parantaminen edellyttää monipuolisia kunnostustoimia sekä valuma-alueilla että varsinaisissa vesistöissä. Vesien hyvän tilan saavuttaminen edellyttää laajaa yhteistyötä ja riittävää rahoitusta.

Erityshaasteena ovat happamat sulfaattimaat, joiden kartoittamista jatketaan, sekä kehitetään happamuuden hallintamenetelmiä. Happamat sulfaattimaat ovat vaikutuksiltaan laaja-alainen ongelma. Ne vaikuttavat merkittävästi maataloustuotantoon, kalatalouteen, vesihuoltoon, metsätalouteen, turvetuotantoon sekä pinta- ja pohjavesien tilaan. Happamista sulfaattimaista kuivatuksen seurauksena liikkeelle lähtevä happamuus- ja metallikuormitus on heikentänyt selvästi myös läntisen rannikon pintavesien ekologista ja kemiallista tilaa. Happamat sulfaattimaat tulee ottaa huomioon kaikessa maankäytössä ja maankäytön suunnittelun tulee perustua riittävään tietoon happamista sulfaattimaista ja niiden aiheuttamasta riskistä.

Elinkeinoelämän menestystekijät

Pohjalaismaakuntia leimaavat vahvat perinteet yrittäjyydessä. Kärkitoimialoja on useilla teollisuuden sektoreilla. Etelä-Pohjanmaalla erityispiirteinä korostuu elintarviketeollisuus, Keski-Pohjanmaalla prosessiteollisuus ja Pohjanmaalla energiateknologia. Kaikissa pohjalaismaakunnissa yhteisiä työllistäviä teollisia toimialoja ovat muun muassa elintarvike-, kone- ja metalli-, rakennustuote- ja puutuote- sekä veneteollisuus.

Mahdollisuuksia yhteistyöhön ja osaamispotentiaalin yhteen sovittamiseen on runsaasti. Alueiden välinen kilpailu ja tehokkuuden tavoittelu edellyttää myös erilaisten intressien välistä vuoropuhelua.

Talous- ja työllisyysilanteen kehityksen ennakointi on äärimmäisen hankalaa. Mahdollinen talouskasvun hiipuminen ja meneillään oleva velkakiiri luovat varjon suotuisan kehityksen jatkumiselle. Useat ennustelaitokset ovat madaltaneet kasvuarvioitaan loppukesän ja syksyn aikana. Eräs positiivinen signaali on energiateollisuuden suurinvestointi Pyhäjoelle. Ydinvoimalan rakentaminen heijastuu myöntäen myös pohjalaismaakuntien rakennus- ja alihankintateollisuuteen.

Etelä-Pohjanmaan avainklustereiden tilaukset ovat tällä hetkellä kohtuulliset. Yritysten tulevaisuushorisontti on syksyn kuluessa synkentyneet maailmantalouden epävarmuustekijöiden voimistumisen vuoksi. Varovaisuus on lisääntymässä, mikä heijastunee tuotanto-odotuksiin, sekä rekrytointi- ja investointiaikaisiin.

Eteläpohjalaiset yritykset reagoivat vuonna 2008 alkaneeseen taantumiaan nopeasti, mistä seurauksena oli nopeasti kasvanut työttömien työnhakijoiden määrä. Taloudellisen toimelaisuuden lisääntyä myös muutos parempaan on ollut nopea. Kuukauden lopun työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut kuluvana vuonna noin 15 prosenttia viime vuoden tasosta. Tällä hetkellä työttömyyden taso on vuosien 2006–2007 välimaastossa.

Etelä-Pohjanmaan työmarkkinatilanteessa on kaksi selkeää uhkatekijää. Osaavan työvoiman saatavuus on heikkenemässä ja yhtäaikaisesti rakenteellinen työttömyys on melko korkealla tasolla. Koska kilpailu osaavasta työvoimasta kiristyy koko ajan, tulevat kohtaanto-ongelmat väistämättä kärjistymään. Työttömyysjaksojen pitkittyminen edellyttää, että työvoimapolitiikan aktiivitoimenpiteiden taso säilyy korkealla.

Nuorten osalta tilanne on parantanut taloudellisen kasvun myötä, mutta työttömänä olevien määrä on vielä korkea. Vaille työ- tai koulutuspaikkaa jääneiden nuorten tilanne vaatii erityishuomiota. Samoin koulutustarjonnan suuntaaminen aloille, joissa työvoimatarpeen kasvu on todennäköisintä.

Työssä jaksamiseen ja vajaakuntoisten työmahdollisuuksien parantamiseen on kiinnitettävä erityishuomiota, koska Etelä-Pohjanmaalla työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden osuus on ollut (vuosina 2006–2008) korkeampi kuin maassa keskimäärin. Kyseisellä ajanjaksolla

työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien määrä oli jopa suurempi kuin vanhuuseläkkeelle siirtyvien lukumäärä.

Osaamisintensiivisten kasvuyritysten syntyminen on tärkeää pitkän aikavälin talouskasvun, tuottavuuskehityksen ja työllisyyden kannalta. Yritysten kilpailukyyn, kansainvälistymisvalmiuksien ja liiketoimintaosaamisen kehittäminen korostuu entisestään. Eteläpohjalaiset yritykset ovat keskimäärin pieninä ja kasvuhakuisia yrityksiä on kohtuullisen vähän. Kasvavia ja kansainvälisiä liiketoimintaa harjoittavia yrityksiä tarvitaan lisää elinkeinoelämän vetureiksi.

Tutkimus- ja kehittämispanostusten kasvu ja innovaatiokeijujen tiivistäminen on olennainen päämäärä. Perinteinen teollisuus tarvitsee rinnalleen uusia osaamisintensivisiä yrityksiä, jotka avaavat uusia ovia kansainvälisille markkinoille. Myös palveluliiketoiminnan ja luovien alojen kehittämisessä on käyttämätöntä potentiaalia. Eräänä haasteena on tutkimushankkeiden ja teknologiaohjelmien parempi hyödyntäminen pk-yritysten liiketoiminnassa.

Pohjalaismaakunnissa pienyrittäjiä on runsaasti ja asenneilmasto yrittäjän uraa kohtaan on myönteinen. Elinkeinoelämän rakenneiden uudistuminen on ollut kuitenkin verratfain hidasta. Yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdosten sujuvuuden turvaaminen kasvattaa merkitystään. Erityisesti maakunta- ja seutukeskusten ulkopuolella yksityisyrittäjien tarjoamien palveluiden säilyminen on hyvin haasteellista. Kehittämishaasteet liittyvät myös yrittäjyyskasvatukseen ja -koulutukseen, joita on pyrittävä uudistamaan ja laajentamaan.

Merkitävä osa Suomen maataloustuotannossa tuotetaan pohjalaismaakunnissa. Aikutuotannossa trendinä jatkuu tilakoon kasvu ja aktiivitulojen lukumäärän väheneminen. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen mukaan maatalouden kannattavuusnäköymät ovat vakiintuneet heikoiksi. Erityyppisten kustannuskriisien yleistäminen on huolestuttava ilmiö. Etelä-Pohjanmaalla on myös paljon monialaisia tiloja. Kuluneen rahoituskauden aikana maaseudun mikroyritysten rooli on kuitenkin kasvanut tilakytäntäisten yritysten kustannuksella.

Kolmen pohjalaismaakunnan alueella on merkittävä uusiutuvan energian kokonais- ja kasvupotentiaali, jonka hyödyntäminen edistää maakuntien energiaomavaraisuutta, vähentää riippuvuutta energian hintavaihteluista ja avaa uusia työllistymismahdollisuuksia. Energian tuotannossa omavaraisuusaste on kohennettava ja riippuvuutta fossiililla polttoaineilla tuotetusta energiasta on kyettävä vähentämään. Painopistettä on siirrettävä enenevässä määrin uusiutuviin lähteisiin. Bioenergia sekä tuuli- ja aurinkoenergia ovat luontevimmat vaihtoehdot. Ilmasto- ja energiatavoitteiden pitäisi osaltaan edistää myös joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa muihin liikennemuotoihin.

Tuulivoiman osalta merkittäviä hankkeita on suunnitteilla kaikissa pohjalaismaakunnissa. Kansallisen tuuliatlaksen mukaan otollisia alueita sijaitsee sekä rannikolla että sisämaassa. Haasteena on tunnistaa sellaiset alueet, joilla on voimaloiden perustamiselle suotuisat tuulolosuhteet. Ideaalisilla alueilla yhteensovittamisen tarve tuulivoimarakentamisen ja muun alueidenkäytön välillä on vähäinen.

Alueellisen ympäristöosaamisen kehittäminen korostuu. Ympäristöliiketoimintaan kiinnittyvät haasteet tarjoavat runsaasti mahdollisuuksia myös alueen yrityksille. Tarvitaan ylimatekunnallisia yhteistyöteemoja ja kansainvälisiä yhteistyöverkostoja, jotta tulevaisuuden moninaisiin haasteisiin kyetään vastaamaan.

Merkitävä osuus pohjalaismaakuntien yrityksistä sijaitsee alemman tieverkon varrella. Yritysten elinkelpoisuuden ja laajentumisen edellytyksenä ovat hyvät logistiset yhteydet ja tieverkko riittävä kunto.

Väestön hyvinvointi

Pohjalaismaakunnissa yhteisöllisyydellä on vahva asema, minkä arvellaan johtuvan muun muassa maaseutumaisuudesta ja pitkään säilyneistä kulttuuritraditioista. Positiiviseen maaseutumaisuuteen lukeutuu myös elinvoimaiset kulttuurimaisemat ja monipuoliset virkistysmahdollisuudet. Yritteliäisyys on merkittävä tekijä myös yhteiskuntaan osallistumisen näkökulmasta. Elinympäristön turvallisuus arvioidaan usein yhdeksi alueelliseksi vetovoimatekijäksi.

Etelä-Pohjanmaalla syrjäytyneitä nuoria on Tilastokeskuksen mukaan vähemmän kuin maassa keskimäärin. Syrjäytyneiden alhaiseen määrään vaikuttaa osaltaan myös maahanmuuttajien alhainen väestöosuus. Nuorten osuus työttömistä työnhakijoista on kuitenkin korkeampi kuin maassa keskimäärin, mikä on otettava vakavasti, sillä työttömyys on merkittävimpiä syrjäytyminen osatekijöitä. Työllistymisen, koulutuspolkujen ja työkuuntoisuuden parantamiseen liittyvien toimenpiteiden kehittäminen on tärkeää.

Maahanmuuttajien määrän kasvu edellyttää, että alueellisia kotouttamistoimenpiteitä kehitetään yhteistyössä TE-toimistojen, kuntien, muiden viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Maahanmuuttajien ohjauskeskus Etelä-Pohjanmaalla – hanke on rakentanut menestyksellisesti maahanmuuttajayhdyshenkilöverkostoa ja edistänyt kunnallisten kotouttamissuunnitelmien tekemistä. Pakolaisten kuntapaikkojen aikaansaaminen on kuitenkin haasteena Etelä-Pohjanmaalla.

Kirjasto, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden tarjonnan ja saatavuuden kehittäminen on eräs olennainen teema kansalaisten hyvinvoinnin ja osallistumismahdollisuuksien parantamisessa. Kulttuuri laajasti käsitettynä vaikuttaa vahvasti ihmisten ja yhteisöjen arkeen. Sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäjänä kulttuurilla on suuri rooli.

Ympäristöongelmien hallintaan liittyvät muutosajurit (kansainväliset sopimukset, kansallinen lainsäädäntö, markkinamekanismit, etc.) tulevat muuttamaan yhdyskuntien toimintakulttuuria. Tämä asettaa haasteita taloudellisten voimavarojen suuntaamiselle sekä uusien teknisten ratkaisujen ja yhteistyömallien kehittämislle. Ympäristövastuullisuuden ja yleisen ympäristötietoisuuden edistäminen on olennainen osa työtä, joka tähtää mahdollisten kriisitilanteiden ennaltaehkäisyyn.

Pohjalaismaakunnissa erityishaasteena on tulvariskien hallinta, jossa oleellisenä osana on ilmastomuutoksen haitallisten vaikutusten ennaltaehkäisy. Valtakunnallisesti maantieteellisesti tulvariskialueista neljä ja noin puolet valtion vesirakennusomaisuudesta sijaitsee pohjalaismaakunnissa. Veden korkeuksia ja vesistöjen virtaamia säännöstelevät vesitorakenteet vaativat ikääntyessään jatkuvaa ylläpitoa ja ajanmukaistuksia. Taajamien ja asutuksen keskittyminen vesistöjen läheisyyteen lisää vesistöjen aiheuttamia riskejä.

Liikenneturvallisuudessa kehitys on kulkenut viime vuosina parempaan suuntaan, sillä henkilövahinko-onnettomuuksien määrä on laskenut selvästi. Nopeusrajoitusmuutokset, täristävät keski- ja reunaviivat, päällysteiden uusimiset viikkaimilla teosuukilla, tilusvaihdot ja yksityisteiden järjestelysuunnitelmat ovat olleet merkittäviä liikenneturvallisuuden parantamistoimenpiteitä. Sepänkylin ja Seinäjoen ohitustehankeet ovat hyvin tärkeitä liikenneturvallisuuden kannalta. Liikenneturvallisuussuunnitelmien tekoa alue- ja seututasolla jatketaan myös kuluvalle suunnittelukaudella yhteistyössä kuntien kanssa. Oman haasteensa tienpidolle ja liikenneturvallisuuden kehittämislle muodostaa ilmaston liittyvien ääri-ilmiöiden mahdollinen yleistyminen. Paivelujen keskittyessä on palveluiden saatavuudelle haja-asutusalueilla yhä tärkeämpää teiden ja julkisen liikenteen palvelutaso.

Eiintarvikkeiden tuotantoketjun valvonta on merkittävä tehtäväkokonaisuus. Eiintarvikesektorin merkitys ja alkutuotannon rooli on pohjalaismaakunnissa suuri. Koko ”pelloita pöytään” – tuotantoketjulla on huomattava heijastusvaikutus myös muuhun elinkeinoelämään. Turvallinen lähellä tuotettu ruoka on myös kasvava kilpailu- ja imagotekijä.

Ympäristönsuojelulain mukaisten yli tuhannen valvontakohteen määrä on valtakunnallisesti suurin. Rannikolle on keskittynyt suurteollisuutta ja energiantuotantoa. Merialueella on kalankasvatustaitoksia ja sisämaassa on elintarviketeollisuuden suuryksiköitä. Koko toimialueella on huomattavan paljon pienä ja keski suurta teollisuutta. Alueelle on leimallista vahva maatalous ja siihen liittyvä tilakoon kasvu. Valtaosa Suomen turkistarhoista sijaitsee pohjalaismaakunnissa ja turvetuotantoalueiden lukumäärä on Suomen suurin.

3. Etelä-Pohjanmaan ELY -keskuksen strateginen tulossopimus

3.1 Alueiden elinvoimaisuus

Strategiset painotukset

3.1.1 Alueen vahvuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen

Kattava liikenneverkko ja logistinen asema on vahvuus. Väylien ja niitä yhdistävien solmujen yhteistoimintaa kehittämällä voidaan liikenneverkosta saada nykyistä enemmän hyötyä sekä henkilö- että tavaraliikenteessä. Maakuntia halkovaa rataa, rannikon satamien vapaata kapasiteettia ja meriväyliä hyödyntämällä voidaan tarjota aiempaa ympäristöystävällisempi läntisen Suomen kuljetusvaihtoehto. Lentokentät mahdollistavat nopeat kansainväliset yhteydet alueelta.

Pohjalaismaakuntien elinkeinoelämän vahvuudet ovat energia-, metalli-, prosessi- ja elintarviketeollisuudessa. Energiateollisuuden erityisenä vahvuutena ovat korkea viennin osuus sekä uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämiseen ja energian säästöön liittyvä osaaminen. Uusiutuvalle energiantuotannolle meren rannikko ja tasaiset lakeudet tarjoavat hyviä tuotantopaikkoja. Keski-Pohjanmaalla sijaitseva litiumin esiintymisalue tarjoaa huomattavia mahdollisuuksia sekä kaivannaistoiminnassa että litiumin jatkojalostuksessa.

Maatalouden kannattavuuden, tuottavuuden ja kilpailukyyn parantamista tukemalla sekä maaseutuelinkeinojen monipuolistumista edistämällä turvataan maaseutualueiden toimeentulomahdollisuuksia ja varmistetaan maatalous- ja luonnontuotteita jalostavien elintarvikeryitysten raaka-aineen saantia sekä elintarviketehtäjä kilpailukyyn parantumista huomioiden myös ekologisesti kestävä elintarviketalouden kehittämismahdollisuudet.

Valtakunnan laajimmilla tuvasuojelurakenteilla ja vesistöjärjestelyillä on vähennetty oleellisesti vesistöjen tulvimista ja turvattu viijelyn ja asutuksen hyvät olosuhteet.

Merkittävien matkailukohteiden kehittyminen ja monipuolinen tapahtumakalenteri tuovat runsaasti matkailijoita ja tunnettavuutta alueelle. Merenkurkun saariston maailmanperintöalue, omaleimainen suoluonto ja jokivesistöt sekä kansallispuistot antavat hyvät mahdollisuudet luontomatkailun kehittämiseksi.

	<p>Pohjalaismaakunnille tyypillinen kaupunkiseutujen, taajamien ja kylien muodostama aluerakenne tarjoaa erityyppisiä asuinmahdollisuuksia lisäten alueen houkuttavuutta asuinpaikkana ja yritysten sijoittumispaikkana. Puhdas ympäristö ja monimuotoinen luonto sekä toisaalta rakennettu kulttuuriympäristö tarjoavat alueen asukkaille virkistysmahdollisuuksia. Maaseutualueiden asumisen ja yritysten toimintaedellytysten sekä palvelujen saatavuuden turvaamista edistetään aktiivimalla uudenaikaisen palvelutarjonnan suunnittelua ja kehittämistä sekä palveluiden järjestäjien verkottumista.</p>
<p>3.1.2 Tasapainoinen väestörakenne ja korkea työllisyys</p>	<p>Yhdyskuntarakenteen kehityksen ohjauksella vaikutetaan, että asutus sijoittuu suunnitelmallisesti tiivistyn nykyisiin keskuksiin ja maaseudulla elinvoimaisiin kyliin palvelujen ja työpaikkojen läheisyyteen. Haja-asutusalueiden palvelujen tuottamisessa ja työllisyyden turvaamisessa hyödynnetään enenevässä määrin tietoliikenneyhteyksiä.</p> <p>Työmarkkinoille tarvittavan työvoiman osaamistarpeeseen varaudutaan koulutuksin huomioiden koko alueen tarpeet. Työvoiman tulevia osaamis- ja kehittämistarpeita määritellään yhteistyössä työnantajien kanssa.</p> <p>Työttömyyden alueellisia eroja tasapainotetaan työvoimapolitiisilla aktiivitoimenpiteillä. Toimenpiteitä kohdennetaan sekä työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseen että jo syntyneen rakennetyöttömyyden purkuun.</p> <p>Joustavilla ja työelämäläheisillä koulutusmalleilla edistetään koulutukseen osallistumista ja osaamistason kasvua.</p> <p>Nuorisoasteen koulutusta ja aikuiskoulutusta tulee olla tarjolla tasapainoisesti maakunnan alueella.</p> <p>Työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta hankitaan maakunnan eri osiin.</p> <p>Työmarkkinoihin ja koulutukseen liittyvää ennakointityötä tehdään yhteistyössä alueellisten ja valtakunnallisten kumppaneiden kanssa.</p>
<p>3.1.3 Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimiva liikennejärjestelmä</p>	<p>ELY -keskus toimii valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti ottaen huomioon alueen maankäytön ominaispiirteet. Kestävän yhdyskuntakehitykseen tahtavalla toiminnalla vahvistetaan pitkällä aikavälillä alueen vetovoimaisuutta ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Suunnittelussa pyritään yhteen sovitamaan maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelurakenteen ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä (MALPE).</p> <p>Osallistutaan maakuntakaavojen päivitysprosesseihin ja niihin liittyviin selvityksiin. Kasvukeskusten hajarakentamisen leviämistä kaava-alueiden lievealueilla hillitään edistämällä kunnan strategisen yleiskaavan laadintaa ja muuta kaavoitusta. Elinvoimaisten kyläalueiden asutuksen tiivistämistä tuetaan palvelujen säilyttämiseksi kylissä. Maaseudun kestävä ja monipuoliseen kehittämiseen kuuluu myös maa- ja metsätalouden tilusjärjestelyjen toteuttaminen. Yhdyskuntarakenteen suunnittelussa otetaan huomioon liikkumistarpeen vähentämistavoite. Kaavoitusta ohjaamalla edistetään saavutettavuudeltaan hyvien alueiden kehittymistä. Pohjalaismaakuntien suurempien kaupunkiseutujen yhtenäistä kaavoitusta edistetään.</p>

	<p>Kehitetään maakuntakeskusten alueille sellainen joukkoliikenne, joka kasvattaa joukkoliikenteen matkustajamääriä ja osuutta kulkumuotona. Muualla tavoitellaan arjen liikkumistarpeita ja liikkumisen tasa-arvoa turvaavaa joukkoliikennettä määrittämällä kehitettävien yhteysvälien palvelutaso sekä hyödyntämällä enenevässä määrin kutsuohjattua liikennettä.</p> <p>Liikenneverkon ja logistisen aseman kehittäminen pohjautuu maakunnallisiin liikennejärjestelmäsuunnitelmiin, jotka sovitetaan yhteen maankäytön suunnitelmien kanssa. Perustienpidon alhainen rahoitustaso johtaa siihen, ettei koko tieverkkoa pystytä pitämään nykyisessä kunnossa. Priorisoimilla varmistetaan ensisijaisesti pääväylien sujuvuuden ja turvallisuuden kehittäminen. Käytännössä vähäliikenteinen ns. alempi tieverkko jää kehittämisessä kokonaan ulkopuolisen rahoituksen varaan.</p>
<p>3.1.4 Luonnonvarojen kestävä käyttö</p>	<p>Kaikessa luonnonvarojen käytössä otetaan huomioon taloudelliset, ekologiset ja sosiaaliset vaikutukset.</p> <p>Metsiä hyödynnetään täysimääräisesti kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti ja kehitetään niiden tilusrakennetta ja omistustapoja sekä edistetään metsätilojen sukupolvenvaihdoksia. Edistetään puutuoteolosuhteiden toimintaa ja puurakentamista. Edistetään alueellisen metsäohjelman toteutumista yhteistyössä metsäkeskuksen kanssa.</p> <p>Turvetuotantoa pyritään ohjaamaan jo ojitetuille soille tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneille alueille. Soiden ja turvemaiden kansallista strategiaa valmistelleen työryhmän ehdotus otetaan huomioon eri käyttömuotojen yhteen sovitamisessa. Turvetuotannon vesistö- ja pölykuormitusta vähennetään.</p> <p>Luonnon kivainesten säästymiseen vaikutetaan edistämällä jätteiden käyttöä maanrakentamisessa. Luonnonkiviaineksen käytössä harjuaineksen osuus vähenee korvautuen kalliokiviaineksella. Maa-aineksen otossa huomioidaan pohjaveden suojelutarpeet.</p> <p>Kehitetään tekojärvien ja säännöstelyjärvien säännöstelykäytäntöjä ottaen huomioon vesivarojen kestävä käyttö sekä tulva- ja kuivuusriskien hallinta. Rakennettujen jokivesistöjen ekologista tilaa parannetaan ja vesielöstön liikkumis- ja lisääntymismahdollisuuksia edistetään.</p> <p>Osallistutaan vireillä olevien seudullisten ja maakunnallisten ilmastostrategioiden laadintaan sekä edistetään niiden toimeenpanoa.</p>
<p>3.1.5 Monimuotoinen luonto ja puhtaat vedet</p>	<p>Strategisena tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttäminen. Toiminnassa hyödynnetään erityyppisiä keinoja ja edistetään toimijoiden välistä yhteistyötä yli hallintorajojen. Luonnon monimuotoisuutta ja suojelutarpeita toteutetaan luonnonsuojeluohjelmien ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman toteutuksen kautta. Luonnonsuojeluohjelmien toteutus jatkuu alueella vuoteen 2014 saakka. Maankäytönohjauksella varmistetaan luontoarvojen huomioon ottaminen ja arvokkaiden elinympäristöjen säilyminen.</p>

	<p>Valtakunnallisesti merkittävien maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen sekä perinnebiotooppien säilyminen turvataan.</p> <p>Päivitetään valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja perinnebiotooppien inventoinnit.</p> <p>Jatketaan yhteistyössä jokineuvottelukuntien ja muiden sidosryhmien kanssa vesienhoidon suunnittelua tavoitteena pohjavesien, jokien, järvien, rannikkoalueen ja merialueen hyvä kemiallinen ja ekologinen tila. Keskeisiä toimenpiteitä ovat maatalouden ja haja-asutuksen aiheuttaman kuormituksen pienentäminen ja vesistöjen kunnostaminen. Erityiskysymyksinä huomioidaan happamien sulfaattimaiden aiheuttamien riskien hallinta sekä lannan hyötykäytön tehostaminen. Merialueiden suojelun ja käytön yhteensovittamiseksi kartutetaan tarvittavaa tietopohjaa merialueistamme.</p> <p>Ympäristölupien valvonnassa ja lupaprosesseissa kiinnitetään huomiota ravinteiden ja haitallisten aineiden päästöihin vesistöihin. Riskitoiminnot ohjataan pohjavesialueiden ulkopuolelle.</p> <p>Edesautetaan nykyisen ohjelmakauden maatalouden ympäristötuen toimenpiteiden laajapohjaista toteutumista. EU:n maatalouden ohjelmakausi tulee vaihtumaan vuonna 2014. Pyrimme vaikuttamaan uuden ohjelmakauden valmisteluun niin että alueemme vesienhuolliset erityispiirteet ja kotieläinkestittymät tulevat huomioiduksi. Olemme uuden ohjelmakauden valmistelussa, tiedottamisessa ja uuden ohjelman toimeenpanossa aktiivisia toimijoita.</p>
<p>3.2. Elinkeinoelämän menestystekijät</p>	
<p>Strategiset painotukset</p>	
<p>3.2.1 Hyvä saavutettavuus ja maankäyttö</p>	<p>Suunnittelussa korostetaan MALPE-lähestymistapaa, jonka ytimessä on valtion, kuntien, ihmisten ja yritysten välinen vuorovaikutus.</p> <p>Logistisen toimivuuden kannalta ELY-keskuksen tavoitteena on yhdessä maakuntien liittojen ja kuntien kanssa löytää elinkeinoelämän näkökulmasta mahdollisimman kilpailukyisiä ja kehittämiskelpoisia toiminta-alueita. Samanaikaisesti selvitetään pääväylien tärkeimmät parannustoimenpiteet, joilla voidaan parantaa kuljetusten tehokkuutta ja toimitusvarmuutta. Myös alemman asteisen tieverkon merkittävyydestarkastelu on tärkeää logistisen toimivuuden kehittämässä.</p> <p>Poistetaan runkokehikkoa alempiasteiselta tieverkolta toimintamäärärahojen puitteissa. Alempiasteinen tieverkko pidetään hoitotoimenpitein liikennettä tydyttävässä kunnossa siten, että päivittäinen liikkuminen turvataan. Vähäliikenteisillä teillä nykyistä kuntotasoa ei nykyisellä rahoitustasolla kaikilta osin pystytä ylläpitämään.</p> <p>Pyritään ohjaamaan kuntien kaavoitusta koko kunnan kattavan strategisen yleiskaavan suuntaan. Vahvistettu yleiskaava vähentää myöhemmissä vaiheissa kaavoitustyötä ja kaavoihin liittyvää selvittelytarvetta, kun kaavoituksen pääperiaatteet on yleiskaavassa jo kertaalleen ratkaistu.</p>

<p>3.2.2 Yritysten ja julkisen sektorin uudistumiskyky</p>	<p>Turvataan alueen avainklustereiden yritysten elinvoimaisuus ja kehityspotentiaali. Edistetään kasvavien toimialojen ja markkinoiden mahdollisuuksien tunnistamista avainklustereiden rajapinnoilla.</p> <p>Maaseutualueiden työpaikkojen ja toimeentulon turvaamiseksi luodaan uusia työmahdollisuuksia ja yritystoimintaa maatilatalouden oheen. Mikroyritysten ja yritysverkostojen kilpailukykyä vahvistetaan tuottavuutta parantamalla, tuotekehitys- ja innovaatiotoimintaa sekä alueellisia toimialahankkeita hyödyntäen.</p> <p>Uusien yritysten syntymistä ja kehittämistä tehostetaan erityisesti nuorten ja koulutettujen keskuudessa. Yritysten omistajanvaihdoksien sujuvuutta ja palveluverkoston kehitetään. Omistajanvaihdoksiin liittyvää yritysneuvontaa jatketaan ja toiminta vakiinnutetaan.</p> <p>Seudullisten yrityspalveluiden verkoston toimivuutta, kumppanuutta sekä työnjakoa julkisten ja yksityisten palveluiden tuotannossa tehostetaan. Kehitetään palveluverkoston kyvykkyyttä uudistua ja tarjota monikanavaisia palveluita. Palveluiden toteutusmalleja ja palvelutarjontaa suunnitellaan yritysasiakkuusstrategian toimintamallien mukaisesti. Seudullisten palvelupisteiden roolia asiakasrajapinnassa tehostetaan. Sähköisen asiointiin mahdollisuuksia lisätään kaikissa yritysasiakassegmenteissä. Palveluiden tarjontaa uusille toimialoille lisätään.</p> <p>Työelämän laadun merkitys korostuu työvoiman ja yrittäjien ikääntyessä. Palveluorganisaatioiden ja viranomaisten yhteistyöllä, asennemuokkauksella ja tiedon lisäämisellä julkisella ja yksityisellä sektorilla aktivoidaan yrityksiä ja työntekijöitä kehitystoimintaan työurien pidentämiseksi. Tehostetaan TYLA-toimintaa yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmistellaan työelämän kehittämistä strategia, jonka linjauksiin sitoudutaan.</p> <p>Elintarvikeklusterin kehittämiseksi ja kilpailukyvyyn varmistamiseksi edistetään kestävää elintarviketaloutta. ELY-keskuksen koordinoimana käynnistetään kestävän ja kilpailukykyisen elintarviketalouden strategiaohjelma, johon otetaan mukaan keskeisiä elintarvikeklusteria palvelevia toimijoita. Ohjelma sisältää näkökulmia mm. elinkeinojen, yritystoiminnan, maaseudun, perusmaatalouden, logistiikan, ympäristökysymysten ja uusiutuvan energian osalta. Hanketta suunnitellaan ja koordinoidaan horisontaalisella yhteistyöfoorumilla ELY-keskuksen ja sidosryhmien yhteistyönä. Maakuntien väliset erityispiirteet elintarvikeklusterin painopisteissä ja toiminnassa otetaan huomioon ohjelmaa suunniteltaessa. Hanke käynnistetään esiselvityksellä, jolla haetaan strategian painopisteet</p>
<p>3.2.3 Kasvuun ja kansainvälistymiseen kannustava innovaatioympäristö</p>	<p>Etelä-Pohjanmaan kasvuyritysohjelma käynnistetään kansainvälistymisasteen kohottamiseksi ja kasvuyritysten lukumäärän lisäämiseksi. Ohjelma sisältää strategisia toimia yritysten osaamisen kehittämiseen ja kansainvälistymistä koskevan tiedon välittämiseen. Kasvuyrittäjyyttä edistetään mikroyrityksistä alkaen yritysasiakkuusstrategian mukaisilla palvelumalleilla.</p> <p>Innovaatioverkoston toiminnalla varmistetaan kehittymistä ja kasvua edistävän tutkimustiedon saatavuutta pk-yrityksille mm. uudenlaisia käyttäjälähtöisiä innovaatioiminnan malleja hyväksi käyttäen. Innovaatioverkoston kehittämiseksi luodaan edellytyksiä uusien kasvuyrittäjyyden mallien toteuttamiselle ja tutkimustoiminnan</p>

	<p>laajemmalle soveltamiselle liiketoiminnassa. Yhteistyötä tutkimustoiminnassa lisätään pilotihankkeiden avulla.</p> <p>Uuden tiedon saavutettavuutta ja välitysmekanismia yrityksiin pyritään tehostamaan palveluverkoston aktiivisuudella ja kehittämällä sekä uusilla palvelukanavilla (sähköiset palvelut).</p> <p>Yritysten ja tutkimusyksiköiden kansainvälistä verkostoitumista aktivoidaan ja mahdollisuuksia siihen parannetaan. Julkisia ja yksityisiä kansainvälistymistä palvelevia yrityspalveluita kehitetään verkostoyhteistyöllä.</p> <p>Kasvavien toimialojen innovaatiotoimintaa suhteessa vakiintuneisiin toimialoihin pyritään lisäämään. Innovaatio-osaamista edistetään systemaattisesti muun muassa hyvinvointialalla ja luovilla toimialoilla.</p>
<p>3.2.4 Uusiutuva energia ekotehokkuuden parantaminen</p>	<p>Tavoitteena on uusiutuvien energialähteiden tuotannon ja käytön merkittävä lisääminen ja samalla energiaomavaraisuuden parantaminen sekä uusiutuviin energialähteisiin perustuvan hajautetun energiantuotannon edistäminen EU-ohjelmien avulla. Potentiaalisimpia uusiutuvan energian lähteitä ovat tuuli, metsät sekä teollisuuden ja alkutuotannon sivutuotteet.</p> <p>Kehitetään energiasektorin yritysten ja palvelutoimijoiden liiketoimintoja ja palveluja sekä uusia palvelumalleja, jotka edistävät energiatehokkuutta, uusiutuvan energian tuotantoa sekä tähtäävät päästöjen vähentämiseen.</p> <p>Edistetään tuulivoiman tuotantorakentamista ja turvataan energiantuotannon huoltovarmuutta. Otetaan käyttöön uutta ympäristöstävälistä energiateknologiaa. Energiatehokkuutta parannetaan merkittävästi energian käytön eri sektoreilla: rakentamisessa ja kiinteistöjen osalta (moderni puurakentaminen), teollisuudessa, liikenteessä, maataloudessa sekä kotitalouksissa. Pyritään luomaan maakunnallinen verkosto ilmastomuutosta ehkäisevien toimien suunnitteluun.</p> <p>Lisätään rakennerahastovarojen hyödyntämistä energiatehokkuuteen ja – tietoisuuteen liittyvässä neuvonnassa ja koulutuksessa.</p> <p>Etelä- ja Länsi-Suomen alueen ELSU-yhteistyötä vakiinnuttamalla edistetään jätehuollon suunnittelua ja ohjausta. ELY-keskus vastaa omalta osaltaan alueellisen jätesuunnitelman toimeenpanosta ohjeistamalla sekä toimijoita että muita viranomaisia. Biohajoavan jätteen sijoittamista kaatopaikalle ja yhdyskuntajätteen määrää vähennetään suunnitelmallisesti. Erityistä huomiota kiinnitetään jätteen määrään ja haitallisuuden vähentämiseen sekä kierrätyksen edistämiseen.</p>
<p>3.2.5 Toimivat työmarkkinat ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen</p>	<p>TE-toimistoverkkoa tiivistetään, jotta turvataan toimivat työvoima- ja yrityspalvelut alueella. TE-toimistoverkko 2015-linjausten toimeenpano käynnistetään. Tavoitteena on, että supistuvalla henkilöstöresursseilla kyetään turvaamaan kattavat alueelliset työvoimapalvelut.</p> <p>TE-toimiston monikanavaista palvelumallia hyödynnetään ja erityisesti verkkoasiointia lisätään. Palvelujen tuottamisessa pyritään tuottavuuden lisäämiseen, jotta supistuvilla toimenpide- ja henkilöstöresursseilla saadaan</p>

	<p>enemmän vaikuttavuutta aikaan.</p> <p>Osaavan työvoiman saatavuutta edistetään työelämälähteisten koulutusmallien avulla työnantajien työvoiman kysyntätarpeet sekä työttömien yksilölliset koulutusarpeet huomioiden. Ammatillisessa työvoimapolitiisessa koulutuksessa lisätään tarvittaessa koulutusvalmentajapalvelujen sisällyttämistä hankintaan. Nuorisosaasteen koulutuksen suuntaamisessa tehdään yhteistyötä Etelä-Pohjanmaan liiton, elinkeinoelämän ja oppilaitosten kanssa.</p> <p>Työvoimapolitiisia aktiivitoimia suunnataan selkeämmin yrityksiin ja aloille, joissa on pulaa työvoimasta. Laaditaan TE-toimistokohtaiset rakenteellisen työttömyyden alentamissuunnitelmat tavoitteena rakenteellisen työttömyyden kasvun pysäyttäminen. Työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseen edellyttää, että työvoimapolitiisten toimenpiteiden vaikuttavuus paranee ja pitkään työttömänä olleiden paluu työhön nopeutuu. ELY-keskus pyrkii rakentamaan yhteistyömuotoja ja toimintamalleja työperusteisen maahanmuuton edistämiseen aluehallintoviraston, EURES-verkoston, työnantajien ja alueellisten elinkeinoyhtymien välille.</p> <p>Nuorten yhteiskuntatakuun toteuttamislinjaukset on kirjattu kohtaan 3.3.4.</p>
<p>3.3. Väestön hyvinvointi Strategiset painotukset 3.3.1 Terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö</p>	<p>ELY-keskus vaikuttaa pohjalaismaakuntien asukkaiden ja toimijoiden ympäristötietoisuuden lisääntymiseen ja kannustaa kestävää kehitystä tukeviin valintoihin. Tavoitteena on alueen ympäristöstrategian mukaisesti toimia eurooppalaisena kestäväksi kehityksen esimerkkialueena. Ohjataan ja kannustetaan kuntia suunnittelemaan maankäyttöään pitkäjänteisesti huomioiden terveellisyys, turvallisuus ja viihtyisyys. Turvataan palvelujen saatavuutta, monipuolista asuntotarjontaa ja edistetään toimivia liikenne- ja tietoliikenneyhteyksiä. Laadukkaita virkistys- ja matkailukohteita kehitetään viihtyisyyden lisäämiseksi.</p> <p>Merkittäviin tulvariskeihin varaudutaan laatimalla tulvariskien hallintasuunnitelma Kyrönjoelle, Lapuanjoelle ja Laihianjoelle. Huomioidaan tulvariskit maankäytön suunnittelussa. Lisätään eri tahojen yhteistyötä tulvien torjunnassa ja aktivoidaan omaehtoisia torjuntatoimia. Happamien sulfaattimaiden kartoitusta ja haittojen hallintaa edistetään valtakunnallisten suuntaviivojen mukaisesti. Pohjavesiä uhkaavien ja muiden merkittävien riskikohteiden kunnostamista edistetään. Vesihuoltoa kehitetään alueellisten yleissuunnitelmien pohjalta.</p> <p>Terveysteen vaikuttavien ja vaarallisten aineiden käyttöä ohjataan ja seurataan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. ELY-keskus tehostaa vaarallisten aineiden käytön velvoitetarkkailua.</p> <p>Edistetään alueellista ilmanlaadun seuranta ympäristönsuojelulain ja ilmanlaatua koskevien asetusten mukaisesti. Edistetään ilmapäästöjen vähentämistä laitosalvannon yhteydessä. Osallistutaan alueellisten ilmantilaadun tarkkailuohjelmien seurantaan kiinnittäen erityistä huomiota pienhiukkasten määrään.</p>

	<p>Meluhaittojen ehkäisemisessä kiinnitetään huomiota asuin- ja elinkeinotoimintaan liittyvien alueiden kaavoitukseen, sekä kaavoituksen yhteensovittamisessa ympäristöluvia ja rakentamista koskeviin määräyksiin.</p> <p>Öljy- ja kemikaalionnettomuoksien torjuntavalmiutta kehitetään.</p>
<p>3.3.2 Toimivat matkat</p>	<p>Maanteiden hoidon taso pohjalaismaakunnissa säilyy suunnitelmakaudella nykytasolla. Päälysteiden kunto säilyy viikkaila teillä hyvänä, mutta vähaliikenteisten teiden kunto heikkenee. Alemman asteisen tieverkon merkittävyydestä tarkastelun avulla pyritään kartoittamaan kriittisimmät kohteet.</p> <p>Liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta edistetään rakentamalla Sepänkyän ohikulu- ja Seinäjoen ohitustiet. Alueen kasvukeskusten ja pääteiden yhteysvälien liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta varaudutaan parantamaan valmistelemalla hankkeita, joita voidaan esittää liikennepoliittiseen selonteekoon.</p> <p>Vuoden 2013 loppuun mennessä määritellään koko toiminta-alueen joukkoliikenteen palvelutaso, joka alueella tullaan tarjoamaan. Liikennöitsijöiden kanssa tehdään liikennöintisopimuksia, jotka ovat voimassa siirtymäkauden ajan. Maankäytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota liikennöintitarpeeseen, liikenneverkon toimivuuteen ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiin.</p> <p>Edistetään eri liikennemuotojen matkakehityksen syntymistä. Tavoitteena on joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantaminen ja matkustajamäärien lisääminen tietyillä yhteysväleillä määrittämällä joukkoliikenteen vuorotajonnan ja tärkeimpien pysäkkien palvelutaso.</p> <p>Kevyen liikenteen kulkuväyliä kehitetään tekemällä suunnittelu- ja toteutusopimuksia kuntien kanssa. Liikenneturvallisuutta parannetaan pienimuotoisilla toimenpiteillä sekä nopeusrajoitusmuutoksilla. Seutukuntakohtaisia liikenneturvallisuussuunnitelmia laaditaan yhteistyössä kuntien kanssa.</p> <p>Koko liikennejärjestelmän kehittämisen yhteistyössä toimitaan alueiden käyttötavoitteiden mukaisesti sekä huomioiden liikenneturvallisuus-, toimivuus- sekä kulkumuotovaihtoehtoja. Maankäyttö- ja kaavoitusasioissa sekä elinkeinoelämän toimintaedellytysten huomioon ottamisessa syvennetään kaikkien vastualueiden välistä yhteistoimintaa ja yhteistä toiminnan ohjelmointia.</p>
<p>3.3.3 Turvallinen ruoka</p>	<p>ELY-keskus huolehtii turvallisten ja ympäristöystävällisesti tuotettujen elintarvikkeiden saatavuudesta, ja toimii elintarvikkeiden valvojana sekä edistajanä. Valvonnan tavoitteena on turvallisen ja laadukkaan elintarviketuotantokehityksen toteutuminen alkutuotajalta kuluttajan pöytään saakka. Valvonta toteutetaan tasapuolisesti ja laadukkaasti tavoitteet huomioon ottaen. Alkutuotantoa valvotaan eläin- ja kasvijäily- sekä puutarhatuotantoaloilla ja markkinoita alkutuotannon tuotantopanosien osalta.</p> <p>ELY-keskus huolehtii, että luonnonmukainen tuotanto on luotettavaa ja luomutuotteen jäljitettävyyden pelloilta pöytään toimii. Luonnonmukaista viljelyä edistetään, luomukotieläintuotannon kilpailukykyä parannetaan ja</p>

	<p>kustannustehokkuuteen liittyvää osaamista vahvistetaan. Luomurehun saatavuutta turvataan. Luomu- ja lähiruokatuotteiden saatavuutta ja käyttöä lisätään.</p> <p>Talousveden hyvä laatu ja riittävyys turvataan myös häiriö- ja poikkeustilanteissa.</p>
3.3.4 Nuorten osallistaminen	<p>Nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanoa tehostetaan Etelä-Pohjanmaalla. Alue- ja paikallistason eri toimijoiden yhteistyötä kehitetään nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanossa. Yhteistyöstä sovitaan ja sitä konkretisoidaan nuorten palvelujen yhteistyöverkostossa. Työ- ja elinkeinohallinnon toiminta painottuu erityisesti ammatillisesta koulutuksesta valmistuneiden työnsaannin edistämiseen ja pitkiävän työttömyyden ehkäisyyn alle 30-vuotiaiden osalta.</p> <p>Nuorisopoliittikkaa koskevat tavoitteet on esitetty Pohjanmaan ELY-keskuksen asiakirjassa.</p>
3.3.5 Maahanmuuttajien kotouttaminen	<p>Maahanmuuttajan työllistymisen ja kotoutumisen kannalta on tärkeää oppia suomen kieltä. TE-toimistojen koko palveluvalikoima huomioidaan maahanmuuttaja-asiakkaiden palvelussa rakennettaessa polkuja työelämään ja sen kotouttamiskoulutuksen hankinnassa.</p> <p>Jatketaan uuden kotouttamislain toimeenpanoa. Tuetaan kuntia kotouttamishelmien laatimisessa ja täytäntöönpanossa sekä seutukunnallisten tai paikallisten maahanmuuttostrategioiden suunnittelussa. ELY-keskus lisää yhteistoimintaa toimijoiden kesken sekä Etelä-Pohjanmaalla että maakuntien välillä maahanmuuttoasioissa.</p> <p>ESR-hankkeiden kautta tuetaan ja edistetään maahanmuuttajien kotouttamista ja pyritään saamaan uusia kuntia pakolaisten vastaanotto toimintaan.</p>
3.3.6 Kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut	<p>Kulttuurin tukemisen myötä edistetään ihmisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä ehkäistään syrjäytymistä. Monipuolinen kulttuuritarjonta lisää alueen elinvoimaisuutta ja tasa-arvoisuutta. Tavoitteena on tukea luovaa ilmapiiriä ja kannustaa luovaan yrittäjyyteen. Taiteen ja luovan alan yritysten toimintaedellytyksiä ja tuloksellisuutta kehitetään.</p> <p>ELY-keskuksen tavoitteena on lisätä kulttuurihallinnon vaikuttavuutta yhteistyössä alueen muiden kulttuuritoimijoiden kanssa ja vakiinnuttaa kulttuurin asema peruspalveluna.</p> <p>Kirjasto- ja liikuntapalveluja koskevat tavoitteet esitellään Pohjanmaan ELY-keskuksen asiakirjassa.</p>
3.4. ELY-keskusten toiminnan kehittäminen	
Strategiset painotukset	
3.4.1 Johtajuus	<p>Strategista tavoitteiden asetantaa kirkastetaan.</p> <p>Sovitut strategiat (mm. tulosohejaus, asiakkuus, yrittäjyys jne.) toteutetaan poikkihallinnollisten työryhmien avulla</p>

	<p>asiakaspalaute huomioiden. Valmennetaan keskijohtoa tuntemaan paremmin toinen toisensa henkilöinä ja asiantuntijoina. Vahvistetaan yhteenkuuluvuutta ja vastuunkantoa haastavissakin tilanteissa. Strategisten tavoitteiden jalkauttamisesta huolehditaan, niitä seurataan ja analysoidaan säännöllisesti.</p> <p>Johtoryhmäyöskentelyä tehostetaan asioiden paremmalla valmistelulla ja ottamalla käyttöön sähköisiä työkaluja (yhteiset sähköiset työskentely-alustat). Vastuualueiden johtoryhmätyötä räätälöidään tukemaan keskuksen johtoryhmäyöskentelyä.</p> <p>Otetaan käyttöön CAF -laatujärjestelmä. Hankkeistetaan itsearvioinnissa löydetty kehittämishaasteet ja seurataan niiden toteutumista.</p> <p>ELY-keskus valmistelelee yhdessä TE-toimistojen kanssa sovituihin linjauksiin ja alueen toimintaympäristötekijöihin nojautuvan TE-toimistuuuudistuksen.</p>
<p>3.4.2 Henkilöstö</p>	<p>Henkilöstösuunnitelmassa määritellään organisaation palveluksessa olevan henkilöstön poistuma ja tarjonta tulevina vuosina. Lisäksi selvitetään tulevien vuosien määrällinen ja laadullinen henkilöstötarve ja osaaminen, joilla on vaikutusta viraston kehittämissuunnitelmiin ja toimenpiteisiin.</p> <p>Tuottavuus- ja vaikuttavuustavoitteet vähentävät mahdollisuuksia rekrytoida henkilökuntaa viraston ulkopuolelta ja osaaminen vaarantuu. Siksi virastossa on panostettava entistä enemmän virkamiesten osaamisen kehittämiseen ja koulutukseen. Prosesseja ja toimintatapoja kehittämällä virastossa haetaan edelleen vaikuttavuutta ja synergiaetuja. Lisätään henkilöstön mahdollisuuksia joustaviin työskentelytapoihin, joilla kyetään vähentämään matkustustarvetta sekä lisäämään sähköisten työkalujen käyttöastetta.</p> <p>Virasto panostaa usein eri keinoin henkilöstöä hakeutumaan uusiin tehtäväkokonaisuuksiin ja kannustaa ammattitaidon laajentamiseen. Virastossa on tehty kysely halukkuudesta vaihtaa tehtäviä, omaehtoisista opiskelua on tuettu, etätööhön on suhtauduttu myönteisesti, virastolle on laadittu koulutussuunnitelma ja urakehitysmahdollisuudet ovat lisääntyneet, kun henkilökuntaa on siirtynyt eläkkeelle tai poistunut muihin tehtäviin.</p> <p>Henkilöstön työtyytyväisyyttä mitataan ja analysoidaan työtyytyväisyyskyselyn (VM-BARO) avulla. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan vuosittain kyselyn avulla ja saatuja tuloksia hyödynnetään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivityksessä. Henkilöstön työssä jaksamista ja kuormittavuutta seurataan mm. poissaolotilastojen avulla ja työpaikalla tehdään tarvittaessa työpaikkaselvityksiä. Varhaisen puuttumisen menettelytavat ja päihdeohjelma ovat käytössä.</p>
<p>3.4.3 Strategiat ja toiminnan suunnittelu</p>	<p>Strateginen tulosesitys toteutetaan erittäin laajalla asiantuntijajoukon yhteistyöllä sähköisiä työkaluja hyväksikäyttäen. Suunnittelutyössä ovat kiinteästi mukana toiminnallisten tulosesitysten kirjoittajat sekä maakuntien liitto, metsäkeskukset ja aluehallintovirasto. Strateginen tulossuunnitelma avataan henkilöstölle niin, että jokainen</p>

	<p>hahmottaa strategisten painopisteiden vaikutuksen omaan työhönsä.</p> <p>Synergiaetujen kartoittaminen on käynnissä. Hankintatoiminnon osalta keskuksessa varaudutaan uudelleen organisoitumaan valtakunnallisesti sovitun infrahankintojen toimintamallin mukaan. Synergiaetuja vastuualueiden välillä haetaan mm. maatalouden ympäristötukien ja maatalouden valvontojen osalta. Työtä tehdään myös horisontaalisen yhteistyön selkeyttämisessä.</p> <p>Organisaatorakennetta räätälöidään muutoinkin tukemaan varsinaista toimintaa ja strategialinnoista johdettuja prosesseja.</p>
<p>3.4.4 Kumppanuudet ja resurssit</p>	<p>Strategista yhteistyötä tehdään useiden keskeisten kumppaneiden kanssa. Yhteistyötä tehostetaan erityisesti toimialueen maakuntaliittojen, metsäkeskuksen, aluehallintoviraston ja oppilaitosten kanssa. Osallistutaan aktiivisesti kumppaneiden suunnitteluprosesseihin.</p> <p>Toiminnalliselle yhteistyölle liittyen mm. aluekehittämiseen, alueen kansainvälistämiseen tai yrityspalveluihin on suuntaviivat jo luotu.</p> <p>Jatketaan 2010 alkanutta sopimuspohjaista ennakointityötä Etelä-Pohjanmaan alueella. Yhteiseen ennakointiprosessiin ja tietojen vaihtamiseen ovat sitoutuneet Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan yrittäjät, Etelä-Pohjanmaan kauppakamari, Seinäjoen yliopistokeskus, Seinäjoen kaupunki, Seinäjoen ammattikorkeakoulu sekä toisen asteen oppilaitokset. Haetaan aktiivisesti keinoja, joilla pohjalaismaakuntien välistä ennakointiyhteistyötä voidaan tiivistää.</p> <p>Sidosryhmätutkimuksen tuloksia analysoidaan ja niistä viestitään sisäisesti ja ulkoisesti. Sidosryhmätyytyväisyyden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi on laadittu sidosryhmästrategia ja sen toteuttamissuunnitelma työ- ja elinkeinoministeriön ohjeiden mukaisesti.</p> <p>Keskuksella on varautumissuunnitelma. Usea henkilö on käynyt varautumiskoulutuksessa. Koulutetut henkilöt osallistuvat aktiivisesti jatkokoulutukseen ja mahdollisiin varautumisharjoituksiin.</p>
<p>3.4.5 Prosessit</p>	<p>ELY-verkoston yhteinen ydinprosessien määrittely ohjaa keskuksen prosessien kehittämistyötä. Strategisten tavoitteiden ympärille rakentumassa olevat ydinprosessit jalkautetaan keskuksessa. Niitä tukevat toiminto/alaprosessit räätälöidään valmistuneita asiakkuus- ja viestintästrategioita hyödyntäen.</p> <p>Prosessien kehittämistä valmistellaan ja toteutetaan esim. yritysasiakassegmentissä (yritysten kehittämisprosessi) huomioiden myös ELY-keskuksen ja TE-toimistoverkon yhteistyö, sekä valvonnassa, joka edellyttää vastuualueiden välistä yhteistyötä. Molemmat tukevat ydinprosessia, joka tähtää elinkeinoelämän toimintaedellytysten edistämiseen.</p> <p>Lähtökohtana on monikanavainen asiakkuusien ja palvelutarjonnan hallinta. Tarjotaan tilanteen ja asiakkaan</p>

	<p>kulloisenkin tarpeen mukaisia palveluja sähköisesti, puhelimitse, palvelutiskillä tai asiakaskäynnin. Tulevalla kaudella painopiste on sähköisten palvelujen kehittämisessä ja palvelujärjestelmistä saatavan informaation hyödyntämisessä.</p> <p>Kehitetään Hallis-hankkeen linjausten mukaisesti hallinnollisista prosesseista tuottavia ja haavoittumattomia. Kehittäminen koskee kaikissa yksiköissä ja TE-toimistoissa tehtävää hallinnollista työtä.</p> <p>Laaditaan sisäisen valvonnan prosessikuvaus. Sisäisen valvonnan itsearviointi tehdään vuosittain ja tulevaisuudessa joka toinen vuosi. Sisäisen valvonnan tulokset analysoidaan ja tehdään tarvittavat korjaustoimenpiteet. Osa esille tulleista kehittämiskohteista tullaan hankkeistamaan.</p> <p>Talous ja talouden seuranta tehdään läpinäkyväksi ja ajantasaiseksi. Tavoitteena on, että projekteja seurataan erillisinä toimintoina. Järjestetään PxWeb-raportointiin ja sen käyttöön liittyvää koulutusta.</p>
<p>4. Resurssit</p> <p>Toimintameno määrärahat</p>	<p>Vuoden 2012 budjettiin ei sisälly sisälmaongelmista johtuvia muutokustannuksia, joita tulee syntymään kun väistötiloista siirrytään yhteisiin tiloihin.</p> <p>Y-vastuualueen laboratoriotoinnot ulkoistetaan vuoden 2011 loppuun mennessä. Palvelut hankitaan vuoden 2012 alusta lukien ostopalveluna. Ministeriö osoittaa laboratoriotilojen oston tarvittavat määrärahat erikseen.</p> <p>ELY-keskuksen toimipaikkarakenne aiheuttaa pysyviä ylimääräisiä kustannuksia. Osalle henkilöistä täytyy tarjota työtilat useassa toimipaikassa. Lisäksi matkustaminen toimipaikkojen välillä aiheuttaa lisäkustannuksia.</p> <p>Tavoiteaikataulu tiiviimpään toimitilarakenteeseen (toimipaikka per maakunta) on vuoden 2013 kuluessa.</p>
<p>Ministeriöiden ohjauksessa olevat substanssimäärärahat</p>	<p>Perustienpidon määrärahojen ostovoima on ollut laskusuunnassa jo vuosia. Määrärahat turvaavat tiedön liikennöitävyyden. Teiden kunnan ylläpidossa turvataan vilkkaimman verkon nykykunnan säilyminen, mutta vähäliikenteisen tieverkon rakenteellinen kunto heikkenee edelleen. Määräraha ei mahdollista alueen kehittymisen edellyttämiä tieverkon parantamistoimia.</p> <p>Yksityisteiden avustusmäärärahojen aleneminen vaikuttaa pienieverkon palvelutasoa heikentävästi.</p> <p>Joukkoliikenteen tukimäärärahalla saadaan joukkoliikennepalvelut pysymään lähes nykyisellään. Joukkoliikenteen kehittämisessä keskitytään alueen suurimpiin kaupunkiseutuihin ja niiden välisiin yhteyksiin.</p> <p>Maanlunastuksen arviomäärärahalla korvataan tienpidon toimien aiheuttamat haitat ja toimituskulut.</p>

	<p>Ympäristöministeriön erillis määrärahoista suurin osa käyetään luonnonsuojelualueiden hankintaan ja korvauksiin. Määrärahat turvaavat NATURA 2000-ohjelman toteutuksen. Ympäristönsuojelun edistämisen määrärahat suuntautuvat ensisijaisesti pilaantuneiden maiden ja vesistöjen kunnostukseen. Rahoitus riittää lähinnä vain pienten kiireellisten kohteiden toteutukseen. Ympäristöministeriön määrärahoista myönnetään myös avustuksia; kuten rakennusperinnön hoitoavustus.</p> <p>Maa- ja metsätalousministeriön vesivarojen käytön ja hoidon määrärahojen suurin käyttökohde on valtion vesirakenteiden käyttö, kunnossapito, perusparannus sekä muut veinvoitteet. Vesirakenteiden kunnostustarve on selvästi suurempi kuin käytössä olevat määrärahat. Muita keskeisiä käyttökohteita ovat vesihuollon ja tuvasuojelun tukeminen, tulvariskien hallinta, patoturvallisuus ja pohjaviesiselvitykset. Rahoitusta odottavia alueellisesti merkittäviä vesistö- ja vesihuoltotöitä on runsaasti.</p>
<p>Tuottavuustavoitteiden toteuttaminen</p>	<p>Tuottavuusohjelman henkilövähennykset jatkuvat mittavina myös vuonna 2012–2015. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että eläkkeelle lähtevien tilalle ei edelleenkaan voida palkata uusia henkilöitä. Myös työpaikkaa vaihtavien henkilöiden korvaaminen rekrytoinnein joudutaan ratkaisemaan aina tapauskohtaisesti. Henkilöstösuunnittelussa keskitytään sisäisiin rekrytointeihin ja tehtäväjärjestelyihin.</p> <p>ELY-keskus tekee henkilöstösuunnittelua, jotta resurssit jakautuisivat oikeudenmukaisesti. Jokaisen eläkkeelle jäävän tehtäviä jaettaessa harkitaan, voidaanko jokin jättää tekemättä ja jäljelle jäävät tehtävät jaetaan tehtäväkuvia uudistamalla. Tulevina vuosina täytyy löytyä enemmän tehtäväkokonaisuuksia, jotka ohjaavien tahojen suostumuksella voidaan jättää tekemättä.</p>
<p>5. ELY -keskuksen valtakunnalliset / yliaalueelliset erikoistumistehtävät</p>	<p>Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus vastaa L- ja Y-vastuualueen tehtävien hoidosta myös Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakunnissa.</p> <p>ELY-keskus vastaa puualan työvoimakoulutuksen hankinnoista valtakunnallisesti.</p> <p>ELY-keskus vastaa vesienhoidon järjestämisestä läntisellä vesienhoitoalueella, joka kattaa oman toimialueen lisäksi Satakunnan, Varsinais-Suomen, Pirkanmaan ja osan Hämeestä ja Keski-Suomesta.</p> <p>ELY-keskus koordinoi valtakunnallisesti peruskuivatuksen ja ojituksen verkostoa ja tavoitteena on aloittaa myös valtakunnallinen valtion vesirakenteiden kunnossapidon osaamisverkosto.</p> <p>ELY-keskus on esittänyt halukkuutensa hoitaa liikennelupa-asiat valtakunnallisesti. Keskittämisen käytännön suunnittelu tehdään vuoden 2012 aikana ja keskitetty palvelu on suunniteltu käynnistettäväksi vuoden 2013 alussa.</p>

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus Strategiset ohjausindikaattorit - tavoitetasot vuosille 2012 ja 2015 (vaikuttavuus)

	ELY-keskuksen tavoitteet vuodelle 2012	ELY-keskuksen tavoitteet vuodelle 2015
Alueiden elinvoimaisuus		
— työllisyysaste vähintään (%) TAE	70,0	72,0
— työttömyysaste enintään (%) TAE	7,0	5,0
— väestötiheydeltään vähintään 20 as/ha alueilla asuvan väestön osuus kaupunkiseudun (pl. haja-asutusalueet) väestöstä vähintään (%) TAE		
Kokkola	47,0	51,5
Pietarsaari	32,0	35,0
Seinäjoki	42,5	45,5
Vaasa	61,5	65,0
— asemakaava-alueelle rakennettujen asuinhuoneistojen osuus koko laajemmalle kaupunkiseudulle rakennetuista huoneistoista vähintään (%) TAE		
Kokkola	80,0	83,0
Pietarsaari	70,0	73,0
Seinäjoki	91,0	92,0
Vaasa	81,0	83,0
— vilkkaasti liikennöityjen teiden kunto (huonokuntoisen tieverkon %-osuus enintään) TAE	3,4	4,2
— kaatopaikalle sijoitetun biohajoavan yhdyskuntajätteen määrä enintään (1000 t/v) TAE	29	21
— luonnonsuojelualueiden määrä vähintään (1 000 ha) TAE	266	273
— jokivesien tila, hyvässä tilassa olevien %- osuus jokipituudesta vähintään		40,0
— järvivesien tila, hyvässä tilassa olevien %- osuus järvipinta-alasta vähintään		62,0
— merivesien tila, hyvässä tilassa olevien %- osuus rannikoiden pinta-alasta vähintään		88,0
— maatalouden typpitase enintään (kg/ha) TAE (E-P)	43	41
— maatalouden fosforitase enintään (kg/ha) (E-P)	4,0	3,5
— maatalouden typpitase enintään (kg/ha) TAE (K-P + P)	72	65
— maatalouden fosforitase enintään (kg/ha) TAE (K-P + P)	8,8	8,0
Elinkeinoelämän menestystekijät		
— elinkeinoelämän tyytyväisyys kuljetusten toimivuuteen vähintään (asteikko 1—5) TAE	4,01	3,97
— kasvuyritysten määrä vähintään	19	25
— yritysten t&k-menot suhteutettuna väestön määrään vähintään (indeksi, 1999 = 100) TAE	125	145

— tavaroiden kokonaisvienti maakunnittain vähintään (indeksi, 2005 = 100) TAE	80	100
— uusien yritysten määrä vähintään	330	350
— rekrytointiongelmia kokeneiden toimipaikkojen osuus enintään (%) TAE	30	30
Väestön hyvinvointi		
— tienkäyttäjien tyytyväisyys tieverkon tilaan vähintään (asteikko 1–5) TAE	3,35	3,35
— henkilövahinkoihin johtaneiden onnettomuuksien määrä enintään (lkm) TAE	325	285
E-P	170	160
K-P	45	40
P	110	100
— säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeketjun toimijoiden osuus vähintään (%) TAE	95	95
— alle 25-vuotiaiden työttömyysaste enintään (%) TAE	20,0	11,0
— ulkomaalaisten työttömyysaste enintään (%) TAE	13,0	10,0
— pakolaisten toteutuneet kuntasijoituspaikat vähintään (lkm) TAE	60	100

ELY-keskusten toiminnan kehittäminen

Toiminnallinen tuloksellisuus

	ELY-keskuksen tavoitteet vuodelle 2012
ELY-keskuksen sidosryhmien tyytyväisyys	
— kokonaistyytyväisyys	3,8
— ELY-keskuksen toiminnan kehittyminen <i>tai</i>	
— ELY-keskuksen sisäisen yhteistyön toimivuus <i>tai</i>	
— ELY-keskuksen onnistuminen vaikuttajana <i>tai</i>	
— Onnistuminen oman alueen asioiden edistäjänä <i>tai</i>	
— Yhteistyö verrattuna muihin yhteistyökumppaneihin	
Sidonnat ELY-keskukselle käyttöön osoitetuista valtuuksista (%) TAE	
— EAKR sidonnat	90
— ESR sidonnat	90
Maksatukset ELY-keskuksen sidonnoista (%) TAE	
— EAKR maksatukset	60
— ESR maksatukset	55
ELY-keskusten maksullinen toiminta (pl. TE-toimistot) TAE	
— maksullisen toiminnan tuotot, julkisoikeudelliset suoritteet	560 000
— maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset, julkisoikeudelliset suoritteet	970 000
— maksullisen toiminnan tuotot, liiketaloudelliset suoritteet	260 000
— maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset, liiketaloudelliset suoritteet	290 000
Maatalouden tukivalvontojen toteutumisaste TAE	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	ELY-keskuksen tavoitteet vuodelle 2012
Henkilötyövuosien kehitys TAE	355
Henkilöstön hyvinvointi paranee TAE	
— sairauspoissaolopäivät / htv	<8,0
— lyhytaikaiset (1—3 pv) sairauspoissaolotapaukset	<490
— henkilöstöbarometrin tyytyväisyysindeksi (1—5)	>3,4

ELY-KESKUKSEN ESITYS SUBSTANSSIMÄÄRÄRAHOISTA TAI -VALTUUKSISTA VUODELLE 2012 SEKÄ KEHYKSISTÄ VUOSILLE 2013 - 2015
 ELY-keskus: Etelä-Pohjanmaa

Liite 3

		(1000 euroa)				
		2012	2013	2014	2015	
Momentti (numero ja nimi)	Määräraha / valtuus					
29.10.34	Valtionosuus ja -avustus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha				
29.30.31	Valtionosuus ja -avustus ammattilliseen lisäkoulutukseen	Määräraha				
29.30.52	Valtionavustus vapaan sivistystyön perustamiskustannuksiin	Määräraha				
29.80.34	Valtionosuus ja -avustus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha				
29.80.52	Veikkauksen ja raha-arpaajien voittovarat talteen edistämiseen (arviomääräraha)	Määräraha				
29.80.52.29	Nuoret, taitelijat/luovut aliat/hyölystämisohjelmat + kolmannen sektorin kehittäminen	Määräraha				
29.90.50	Veikkauksen ja raha-arpaajien voittovarat urheilun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen (arviomääräraha)	Määräraha				
29.90.50.2	Veikkauksen ja raha-arpaajien voittovarat liikuntapaikkarakentamiseen (arviomääräraha)	Määräraha				
29.90.50.11	Veikkauksen ja raha-arpaajien voittovarat liikunnan aluehallinnon toimintaa (arviomääräraha)	Määräraha				
29.90.50.05	Veikkauksen ja raha-arpaajien voittovarat lasten ja nuorten liikunnan kehittämishankkeisiin (arviomääräraha)	Määräraha				
29.91.50	Veikkauksen ja raha-arpaajien voittovarat nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)	Määräraha				
29.91.51	Nuorten työpaikantointia ja ehkäisevä huumeystyö (siirtomääräraha 2 v)	Määräraha				
30.10.81	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	6 816	3 914	4 500	4 500	
30.10.82	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamassa maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)	7 549	4 238	5 400	5 400	
30.20.40	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)	52 000	51 000	51 000	50 000	
30.20.41	EU-tuotokki ja EU-merkintäkuki (arviomääräraha)	57 000	57 000	57 000	57 000	
30.20.43	Maatalouden ympäristötuki, eläinten hyvinvointia edistävät tuet ja el-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 2 v)	30 000	30 000	30 000	30 000	
30.20.43	Erityisympäristötuet	5 000	5 000	5 000	5 000	
30.20.44	Luonnonhaittakorvaus (siirtomääräraha 2 v)	62 000	62 000	62 000	63 000	
30.20.49	Maaseutuelinkeinoalan korjotuki (arviomääräraha)	30 000	30 000	30 000	30 000	
MAKERA	Maaillatalouden kehittämishastan avustukset ja valtionlainat maa- ja porotalouden rakenneluksiin	10 000	10 000	10 000	10 000	
30.40.20	Kalakanne hoitovaihto (siirtomääräraha 2 v)	Määräraha				
30.40.43	Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	Määräraha				
30.40.51	Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	Määräraha				
30.40.52	Kalastuslupamaksujen palautukset ja saamaannonpajan suojeluun liittyvät sopimuspalkkiot (arviomääräraha)	Määräraha				
30.40.62	Elinkeinoalatalouden markkinoinnin ja rakennepoliittikan edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha				
30.40.77	Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha				
30.50.20	Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha	3 780	4 660	4 200	
30.50.31	Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha	2 560	3 610	6 755	
31.01.40	Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	0	0	0	0	
31.10.20	Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)	Määräraha	46 241	46 241	46 241	
31.10.50	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha	800	800	800	
31.10.76	Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	Määräraha	4 300	4 000	2 000	
31.30.63	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha	3 500	3 500	3 500	
31.30.64	Saastion yhteysalusliikennepalvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha	0	0	0	
32.20.45	Yritysten tukimaksu- ja kehittämisohjelmien valmistelu (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha	200	200	200	
32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämisohjelmien tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	Valtuus	500	500	500	
32.30.51	Työllistämisen-, koulutus- ja erityisohjelmat (kiinteä määräraha)	Määräraha	13 185	13 185	13 100	
32.30.64	Työllisyyspennukset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)	Valtuus	500	700	700	
32.50.63	Kaivun kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha				
32.50.64	EU:n rakennetahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennetahasto-ohjelmiin ja ENPI CBC-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007–2013 (arviomääräraha)	Valtuus	442	0	0	
32.70.30	Valtion korvaukset kunnille (arviomääräraha)	Määräraha	600	600	600	
35.10.21	Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha	1 18	150	150	
35.10.22	Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha	540	510	510	
35.10.61	Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha	1 130	2 505	3 240	
35.10.63	Luonnonsuojelulautuuden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha	3 400	2 800	2 200	
35.20.64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)	Määräraha	400	400	450	
YHTEENSÄ			337 545	340 946	339 521	

